

Kristoffer Høy Sidenius' translokationstale

Taler

Kristoffer Høy Sidenius
Rektor for Gribbskov
Gymnasium

Dato

23. juni 2023

Sted

Gribbskov Gymnasium,
Helsingø

Kære studenter,

I dag er jeres festdag, så først og fremmest et kæmpe stort tillykke til jer alle sammen! Ud over alle jer, der sidder her som studenter, så er det også I år, at de første studenter fra Nordatlantisk Gymnasieklasse springer ud. De har modigt gennemført et helt unikt forløb med ophold i 4 lande på 3 år. De har deres sidste eksamener i dag, og de skal have en kærlig tanke med herfra, for de er også en del af Gribbskov Gymnasium, og jeg ser frem til at fejre dem på tirsdag i Sisimiut.

Jeres sidste år i gymnasiet har været næsten helt normalt, dog med nogle coronarestriktioner og et par virtuelle dage omkring jul. Men trods alt en positiv kontrast til da I gik i 1.hf, 1.g og 2.g, hvor coronaen amputerede jeres gymnasieoplevelse helt, og intet var normalt, hverken på eller uden for gymnasiet. I holdt dog humøret højt foran skærmen og kæmpede jer igennem ned- og oplukninger og utallige hurtige ændringer i retningslinjerne, som I troligt fulgte.

I år har vi heldigvis igen haft masser af fællesoplevelser: morgensamlinger, foredrag, skovtur, idrætsdag, brætspilscafeer, skolens fødselsdag, skolekomedien, Gribstock og fanefedteriet, hvor I blev fedtet for på flotteste vis af jeres underklasser, som lige nu pynter jeres vogne. I har kunnet gå til cafeaftener, og vi har endda holdt flere gymnasiefester (som vist havde været savnet!).

Men selvom dette skoleår ikke er blevet lagt ned af corona, så har det alligevel været et meget anderledes forår, for bedst som vi i februar kunne ånde lettet op over, at coronarestriktionerne forsvandt helt, så invaderede Rusland Ukraine. Det utænkelige var sket. Der var krig i Europa, og verden var forandret.

Her på gymnasiet var vi knyttet til Ukraine allerede inden krigen, fordi vi, inden coronaen satte ind, havde planlagt et udvekslingsprogram med en helt ny partnerskole i Kyiv, Shchaslyve High School. Meldingen fra skolen er heldigvis, at de er i god behold, og jeg håber, at vi kan udvikle samarbejdet, når freden forhåbentlig snart indfinder sig i Ukraine.

Corona og krig har fyldt verden, mens I har gået i gymnasiet. I bliver således studenter i en historisk tid, som kommende generationer vil skulle lære om, ligesom I har beskæftiget jer med historiske perioder fra vikingerne til Rennæssancen og Oplysningstiden. I har desuden fordybet jer i sprog, samfundsforhold og naturvidenskabelige fænomener. I har inden for alle de forskellige fakulteter arbejdet indgående med fagenes metode og teori. Man kunne også sige, at I har arbejdet med videnskab i bred forstand.

Niels Bohr Instituttet tog i 2021 initiativ til at udråbe 2022 til et nationalt Videnskabsår, som de beskriver således: ”Videnskabsår22 vil række ud til et bredt publikum og formidle om videnskab med det overordnede formål at få et øget og målrettet fokus på videnskabs betydning, således at danskere, både børn og voksne, på et oplyst grundlag bliver i stand til at forstå verden omkring os”. Det lyder jo ret meget som det, vi gør i gymnasiet, hvor vi både forbereder jer til videre studier og med almen dannelsen forbereder jer til jeres videre liv. Måske forstår I endda verden lidt bedre nu, end da I startede. Men som flere filosoffer har sagt på forskellig vis, så ved man først noget, når man ved, at man ikke ved noget. Det er rart at vide, for ofte er der, selv i videnskab, ikke ét facit at klynge sig til, og man finder sjældent svaret med det samme, hvis nogensinde.

En af de væsentligste pointer i det at arbejde videnskabeligt er, at man laver og skal lave fejl. Eller som Niels Bohr er citeret for at sige: ” En ekspert er en der har lavet alle tænkelige fejl inden for et snævert defineret område.”[2]. I dag har der desværre sneget sig en nul-fejlskultur ind mange steder. Derfor er det ekstra vigtigt at huske, at viden skabes ved at eksperimentere og undervejs lave masser af fejl. Det håber jeg, at I tager med i jeres videre uddannelsesliv, hvad enten I vælger en håndværkeruddannelse, en professionsuddannelse, en universitetsuddannelse eller en kunstnerisk uddannelse. Uanset hvad I kommer til at lave, så nyd at lave fejl, også i livet, det er uundgåeligt, og kast jer modigt ud i nye ting.

Hvornår I fortsætter videre i uddannelse, er helt op til jer, og for min skyld, så

tag I bare et par sabbatår, men brug sabbatårene med nysgerrighed på verden, for viden er ikke kun noget, man får på skolebænken. Det er ikke så vigtigt, om I lige nu ved, hvad I vil, for det gør de færreste. Og man kan ikke forudse, hvad bestemte uddannelser fører til, for livet er generelt ret svært at planlægge. Det handler mere om at være i nuet, eller som hjerneforsker Morten L. Kringelbach siger: ”Det gælder om at sprede nuet ud. Nøjes med at registrere, hvad der er omkring en, og hvad der sker, uden at se for meget tilbage og frem...Det tror jeg er ret afgørende for at have et godt liv”. Det er en fin pointe, at vi ikke skal hænge os for meget i hverken fortid eller fremtid, men være til stede her og nu.

I skal huske ”at sprede nuet ud”, uanset om nu I tager en videregående uddannelse, rejser jorden rundt eller arbejder fuldtid som lærervikar eller som Tobias Rahim synger ” Arbejder deltid på Mucki Bar / Tørrer borde af og tænker på dig, yeah / Deltid på Mucki Bar / Du ved hvor du ka' finde mig igen”.

Uanset hvad I finder på i ”nuet”, så håber jeg, at I har gymnasiets værdier med jer som pejlemærker. I kender dem godt, ikke? Lad os prøve sammen: kritisk respekt og sjov seriøsitet.

Det med at tage det sjove seriøst, er vi ikke ene om. Efter at vi sidste år vedtog værdierne, har jeg lagt mærke til, hvornår nogle siger noget om ”sjov”. Det mest åbenlyse eksempel er selvfølgelig det klassiske gruk (en særlig slags digt), som Piet Hein skrev i 1938, og som ofte citeres: ”Den, som kun / tar spøg for spøg / og alvor / kun alvorligt / han og hun / har faktisk fattet / begge dele dårligt!”. Piet Hein bruger spøg, hvor vi bruger sjov, men meningen er den samme: det sjove og det seriøse hænger sammen. Piet Heins ord ”gruk” har i øvrigt i sig selv en indbygget dobbelthed, da det er en sammentrækning af ”grin” og ”suk”. Så vi kan sige at Piet Hein altså lagde vægt på ”sjov seriøsitet” for længe siden. For nylig læste jeg, at min navnebror skuespiller Christopher Walken i et interview havde sagt følgende: ”ordet ’sjovt’ bliver brugt i flæng, men det er faktisk et meget alvorligt ord. Det er vigtigt at have det sjovt”. Jeg håber, at I vil huske, at det sjove og det seriøse er tæt forbundene, og at begge er lige vigtige.

Ud over gymnasiets værdier (og eksamensbeviser), så plejer jeg altid at give studenterne et særligt ord med på vejen. I år var det let at vælge det ord, som I skal huske og værne om fremover. Ordet er naturligtvis ”frihed”. Frihed er ofte noget, vi her i Danmark tager for givet, men med coronaen blev vores frihed

pludselig stækket, og med krigen i Ukraine blev vi atter opmærksomme på, at frihed ikke er givet.

Ordet ”frihed” defineres i *Den Danske Ordbog* som ”en tilstand, hvor man kan handle, sige og tænke som man ønsker, uden hindringer eller begrænsning”. Det er utænkeligt for os ikke at kunne det. Frihed synes næsten at være en naturlov. Frihed findes i alle aspekter af vores liv, hvilket kan tydeliggøres med den stribe af sammesatte ord, som vi kan danne med frihed.

Krigen i Ukraine viser os tydeligt at *frihedskamp* hurtigt kan blive meget aktuelt, og lige nu er det for Ukrainere og alle andre mennesker i verden, der lever i krig og undertrykkelse. Som studenter har I måske en stærk *frihedstrang* til at komme ud af den hjemlige andedam og opleve verden. Forhåbentlig er der mere *bevægelsesfrihed* for jer, end for de sidste to årgange af studenter, som blev mødt af lukkede grænser. I har naturligvis *foreningsfrihed*, og jeg vil anbefale, at I i løbet af jeres liv er aktive i frivillige foreninger, fra gymnastikforeninger til børnehavestyrelser og Røde Kors.

I har *handlefrihed*, så tænk over, hvad I gør, og hvorfor I gør det. I gymnasiet har I lært om *metodefrihed*, så bliv ved med at reflektere over, hvordan I gør noget, altså hvilke metoder I vælger at bruge. Både Trump, Fake News og russisk undertrykkelse af medier, understreger at *pressefrihed* er bydende nødvendigt. I har naturligvis *religionsfrihed*, men husk, at det har alle andre også, så vær åbne og tolerante. Forhåbentlig vil ingen af jer kæmpe for at få *skattefrihed*, eller få brug for at få tildelt *straffrihed*. *Tjenestefrihed* kan I nyde, når I en dag skal på barsel, og det er noget ganske andet og langt sjovere end at blive fritaget for tjeneste. Og så er der selvfølgelig *ytringsfriheden*, som I altid skal værne om, men brug den med omtanke. Bare fordi man kan sige alt, er det ikke sikkert, at det er nødvendigt eller en god idé at gøre det.

Og det må vist være nok sammensatte ord for nu. Frihed skal ikke forveksles med fritid, og at være fri er ikke at være ansvarsløs. Frihed kræver at man vælger at gøre noget og tager ansvar for sine handlinger. Frihed er ikke individuel men nødvendig for os i vores fællesskab, og det er vigtigt, at man ikke lader sin egen frihed begrænse eller begrænser andres frihed. Eller som det lyder i Poul Henningsens klassiske sang om frihed:

”Den, som holder sjælen rank, ka aldrig blie træl.

Ingen ka regere det, som vi bestemmer sel.

Det lover vi med hånd og mund,

i mørket før en morgenstund,

at drømmen om frihed blir aldrig forbi”.

Efter således at have bevæget os i de lidt højere luftlag med tanker om videnskab og frihed, så er det meget godt at blive mindet om, at det hele måske ikke er så kompliceret endda, hvilket min ven Carsten fornemt formulerede i et lyst øjeblik i en sen nattetime: ”Livet er ikke altid nemt, men nogle gange er det faneme hyggeligt!”.

Med håb om, at I i fulde drag nyder jeres nyvundne frihed, bevarer nysgerrigheden efter ny viden og altid sørger for at have hyggeligt og sjovt, dimitterer jeg jer hermed som studenter fra Gribskov Gymnasium 2022.

Kristoffer Høy Sidenius

Rektor

Gribskov Gymnasium

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Translokations-/dimissionstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/kristoffer-hoy-sidenius-translokationstale>